KOPINT-TÁRKI
Konjunktúrakutató Intézet

FELDOLGOZÓIPARI KONJUNKTÚRATESZT

A FELDOLGOZÓIPARI VÁLLALATOK HELYZETE ÉS RÖVID TÁVÚ KILÁTÁSAI

2024 második negyedév

Budapest, 2024

www.kopint-tarki.hu

Felelős szerkesztő

Palócz Éva

Szerkesztő

Vakhal Péter

A kiadvány a KOPINT-TÁRKI negyedéves feldolgozóipari konjunktúratesztjének összesített adatain, az adatokból származó információkon alapszik.

A konjunktúratesztelést több tucat országban alkalmazzák a gazdasági helyzet és a gazdasági kilátások gyors felmérésére. A módszer alkalmazásának úttörője – és egyik legfontosabb fejlesztője, támogatója és népszerűsítője – a müncheni IFO Intézet. Az egyes országokban folyó munka koordinálásában 1953 óta részt vesz a Centre for International Research on Economic Tendency Surveys (CIRET,<http://www.ciret.org/>), amelynek Titkársága hosszú ideig az IFO-ban működött, jelenleg a KOF ETH-hoz (Zürich) kapcsolódik (<http://www.kof.ethz.ch/>). A konjunkturális helyzet indikátorai között az üzleti ciklusok kérdőíves felméréseiből (business tendency surveykből) származó mutatószámokat mind az OECD, mind az EU publikál. Az OECD a havonta megjelenő Main Economic Indicators-ban, az EUROSTAT pedig elektronikusan, nyilvános on-line adatbázisában teszi hozzáférhetővé a legfontosabb eredményeket.

A konjunktúratesztelés eszköze egy könnyen, gyorsan kitölthető kérdőív gazdasági szervezetek vezetői számára. A kérdések a vállalat helyzetére, a gazdaság állapotára, egyes konjunkturális tényezők – termelés, rendelés, készletek, kereslet – alakulására vonatkoznak. A zömükben tendenciát jelzőválaszok összesítése a konjunkturális helyzet számszerűsített értékelését teszi lehetővé. A konjunktúrateszt előnye, hogy eredményei alapján – rendszeres információgyűjtés esetén – a gazdasági tendenciák változását eléggé megbízhatóan lehet prognosztizálni.

A KOPINT-DATORG 1987 óta alkalmazta ezt a módszert Magyarországon a feldolgozóipari konjunktúra mérésére. A rendszerváltás óta több szervezet gyűjt ilyen módon információt, a KOPINT-TÁRKI azonban, amely 2007 márciusa óta a Kopint-Datorg kutatási részlegének jogutódjaként folytatja a konjunktúra-felmérést, jelenleg az egyetlen cég, amely immáron 32 éve negyedévente, a következő hat hónapra előretekintő prognózissal kéri a vállalati menedzserek véleményét.

ÖSSZEFOGLALÓ

A magyar feldolgozóipar termelési volumene 2024 eddig eltelt időszakában csökkent, a beruházások elmaradnak, a gazdasági kilátások pedig pesszimisták. A cégek a saját helyzetüket jobbnak ítélik meg, mint a magyar gazdaság egészét. A kereslethiány mind belföldön, mind külföldön fennáll, a gazdaság fellendüléséhez azonban a beruházások növekedésére és a keresletélénkülésre lenne szükség.

A legrosszabbnak a mikró- és kisvállalatok érzik a gazdaság jelenlegi állapotát, míg a nagyvállalatok szignifikánsan jobbnak látják a helyzetet. A kilátásokban ugyanakkor nincs érdemi különbség a vállalati méret szerinti bontásban. A beruházások elmaradása aggasztó, a cégek fele nem tervez számottevő beruházást, aminek részben az az oka, hogy saját maguk nem látják annak megtérülését. A pandémia kitörése óta nem volt ilyen magas a kereslethiányt tapasztaló cégek aránya, ami a járműipar globális keresletének csökkenésével, a hazai kereslet elégtelenségével és a külső és belső gazdasági környezet bizonytalanságával magyarázható. A cégek kapacitása a megrendelésekhez képest magas, a kihasználatlan kapacitások már megjelentek, igaz, még nem jelentős mértékben.

Összefoglalva, a magyar feldolgozóipar nehéz helyzetben van, és a fellendüléshez komoly változásokra lenne szükség. A beruházások elmaradása nem csak most, hanem később is komoly gondokat okozhat, amely majd versenyképességi problémákban ütközik ki. Jelenleg nincs aktív és érdemi gazdaságpolitikai intézkedés, amely széles körben ösztönzné a beruházásokat és a fogyasztást, ennek hiányban pedig idén szinte biztosan „be fog ragadni” a feldolgozóipar.

KONJUNKTÚRATESZT EREDMÉNYEK

Módszertan

2024 júliusában a felmérésben való részvételre felkért vállalkozások, illetve vállalati menedzserek közül 100 töltötte ki a KOPINT-TÁRKI negyedéves konjunktúratesztjét. A teszteredmények bemutatásához két speciális mutatószámot használunk. Az egyik a szaldó, amely a tartalmuk szerint pozitív (növekszik, magas, jó) és negatív (csökken, alacsony, rossz) válaszok arányának a különbsége. A másik a pozitív szaldó [=50+(szaldó/2)], amely tartalmilag azonos a szaldóval, értéke azonban nem –100 és +100 közé, hanem 0 és 100 közé esik, így ábrázolása szemléletesebb. A pozitív szaldó esetében a változatlanságot az 50-es érték képviseli. A szaldók, illetve pozitív szaldók idősorából a gazdaság állapotára, a gazdasági folyamatok tendenciáira szokás következtetni. (Az elemzés egyes ábráiban szereplő simított trendek az 1992-2024 közötti felmérések, és nem az ábrákon bemutatott rövidebb idősor adatai alapján készültek.)

Mutatók

Szaldó = [kedvező válaszok, %] - [kedvezőtlen válaszok, %]

Pozitív szaldó = (szaldó/2)+50

Példa

Milyennek ítéli cége jelenlegi helyzetét? Megoszlás

Jó	25%
Közepes	60%
Rossz	15%
Összesen	100%

Szaldó = 25% - 15% = 10 pont

Pozitív szaldó = (10/2) + 50 = 5 + 50 = 55 pont

A felmérés 2024. júliusában készült.

A jelenlegi felmérésben 95%-ös megbízhatósági szint mellett a hibahatár +/- 10 pont a barométer és a bizalmi index esetén.

A MAGYAR FELDOLGOZÓIPARI BAROMÉTER

Uborkaszezon kezdődött a vállalatoknál

Az év első hat hónapjában nem történt érdemi változás a vállalatok saját helyzetértékelésében. A cégek a jelenlegi saját helyzetüket és a jövőbeli kilátásokat is stagnálásként értékelik. Önmagában természetesen pozitív hír, hogy a megkérdezettek átlagosan továbbra sem számítanak a helyzet romlására, ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy a feldolgozóipar jelenlegi helyzete egyáltalán nem kedvező, január és április között a termelés volumene 2,2%-kal csökkent. A vállalatok tehát egyelőre nem látják, hogy a jelenlegi helyzet idén megváltozna. A vállalati méretkategória növekedésével a jelenlegi helyzetértékelés is javul, igaz a legnagyobb javulás a középvállalatok és a nagyvállalatok között tapasztalható, a kisvállalatok és közepes méretűek között nem találtunk érdemi különbséget. A kilátások terén pedig elmosódnak a méretbeli különbségek, ugyanúgy stagnálást vár a mikrovállalat, mint a 250 főt felett foglalkoztatók. Ez a fajta apátia már több, mint fél éve jellemző a hazai cégekre, most már azonban lassan a rendelésállományban, készletekben és munkaerőkeresletben is materializálódik csakúgy, mint a beruházási tervekben. A cégek fele nem tervez számottevő beruházást, aminek részben az az oka, hogy saját maguk nem látják annak megtérülését. Az idei évben a most tapasztalt reménytelenség minden bizonnyal fennmarad, és valószínűleg csak jövőre enyhülhet.

Kezd úrrá lenni a reménytelenség a hazai cégeken

FELDOLGOZÓIPARI BAROMÉTER 2024 Q2

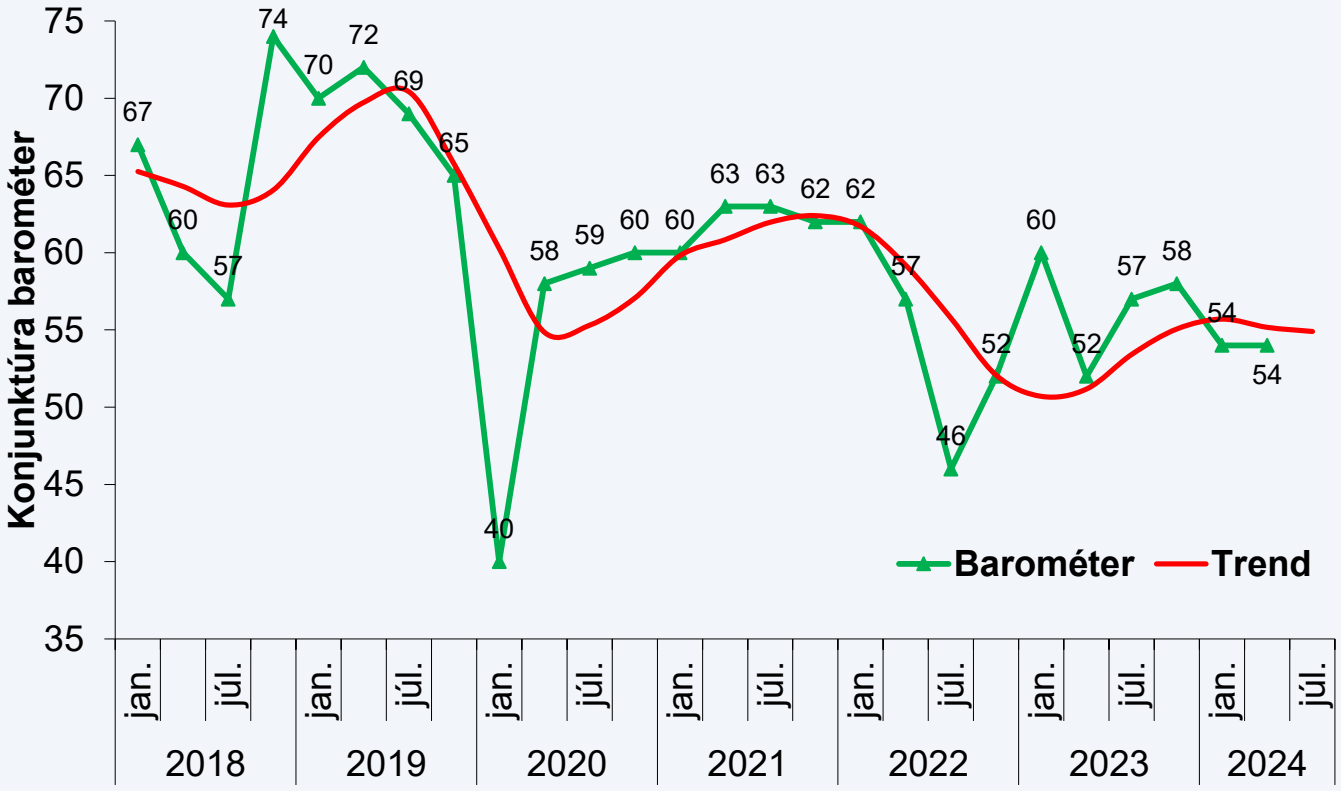

A MAGYAR FELDOLGOZÓIPARI BIZALMI INDEX

A vállalatok idén már nem számítanak változásra

Az objektívebb mutatókból (rendelésállomány, késztermék készlet, termelési prognózis) képzett bizalmi index is stagnál (49 pont), és már trendjében is átlépte az 50 pontos határt. Ilyen kedvezőtlen értéket a pandémia alatt sem vett fel, illetve ennél rosszabb helyzet csak a 2010-es évek körül volt, a világgazdasági válság alatt, igaz akkor jóval rosszabbak voltak az értékek. Az összetevő mutatók stagnálást jeleznek. A rendelésállomány mindkét relációban (belföldi, külföldi) legfeljebb közepes szinten áll. Magas rendelésállományról csupán a megkérdezettek alig több, mint egy tizede számolt be, miközben a cégek harmadának alacsony a kereslete. A késztermék készletek is emelkedésnek indultak, ugyanakkor még nem lehet kijelenteni, hogy nagy mennyiségű eladatlan áru van a raktárakban. Valamelyest javult azonban a termelési prognózis, de itt sem látható még biztos jele annak, hogy a következő hat hónapban már pozitív volumenváltozások lesznek a feldolgozóipari termelésben, sokkal inkább arról van szó, hogy továbbra is vannak olyan szegmensek, amelyek kereslete az átlagnál jóval jobb, miközben a többség rendkívül gyenge kilátásokkal rendelkezik. Beszédes adat például a kapacitáskihasználtság, amely 68%-on áll. Meg kell jegyeznünk, hogy a járvány alatti egy negyedévet kivéve 70% alatti kapacitáskihasználtság közel tíz éve nem fordult elő. Ezt megérzi a foglalkoztatási mutató is, amelynek trendértéke 37 pont, ami 15 éves negatív rekord.

15 éves mélypontra, 68%-ra esett a kapacitáskihasználtság

FELDOLGOZÓIPARI BIZALMI INDEX 2024 Q2

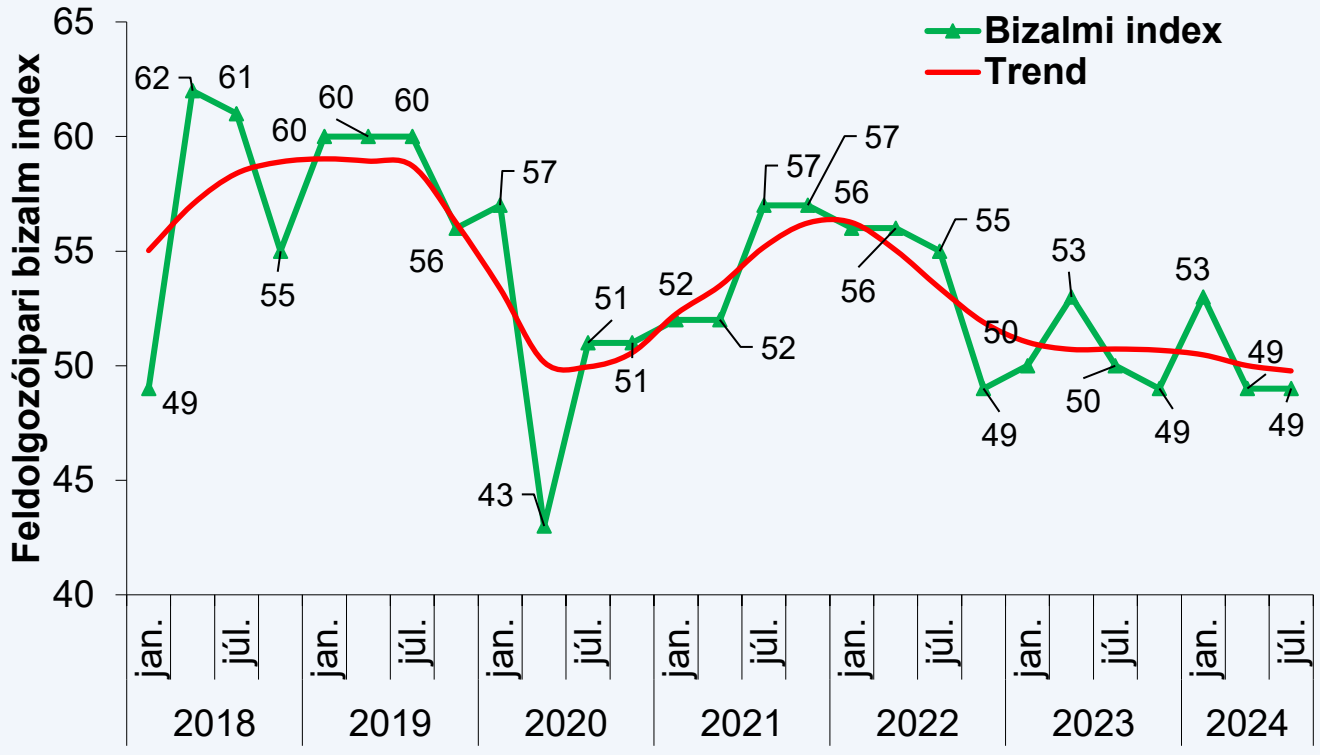

A termelést akadályozó tényezők 2024 Q2

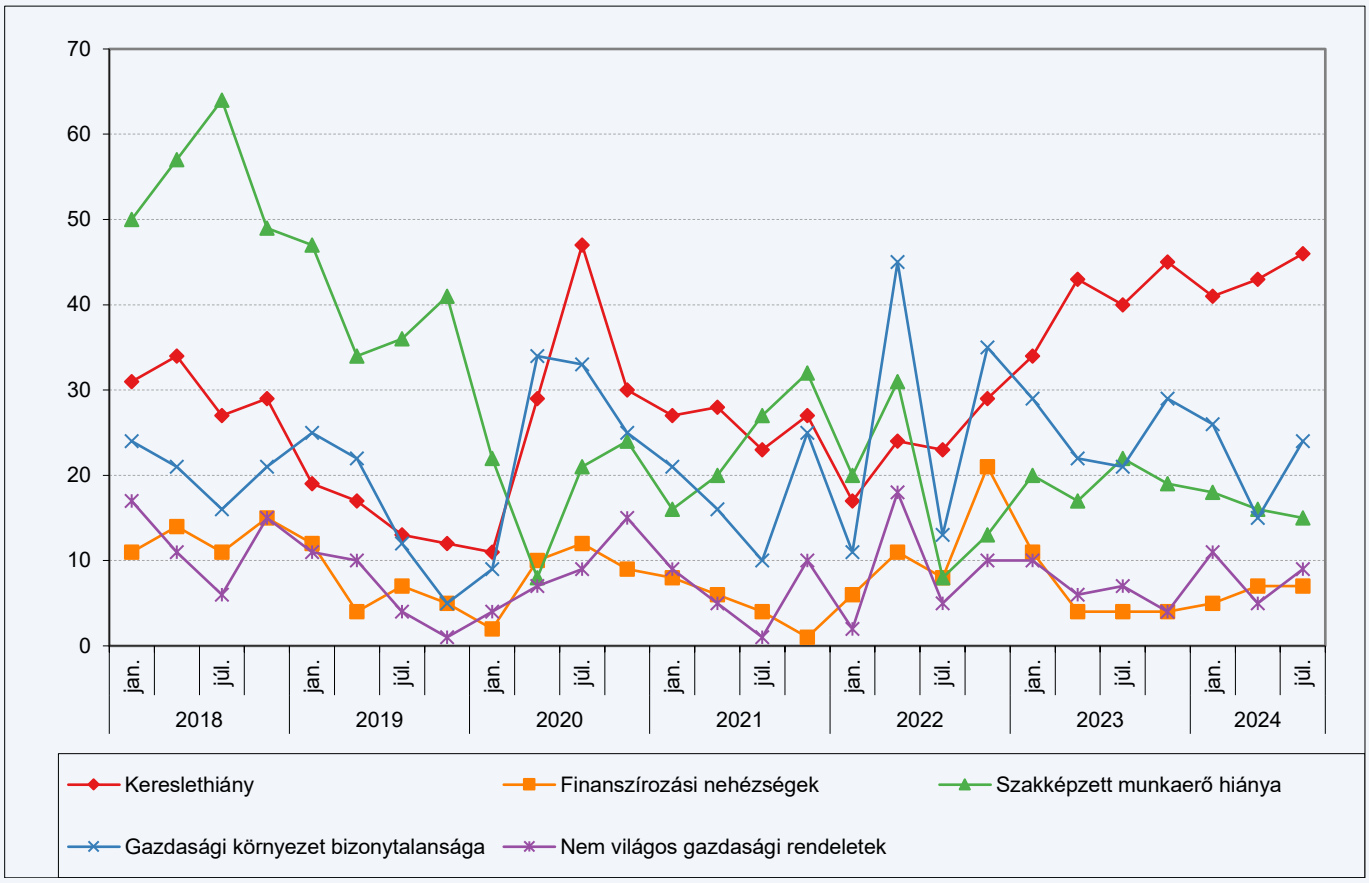

TERMELÉST NEHEZÍTŐ TÉNYEZŐK

A kereslethiánynak globális és lokális okai is vannak.

A megkérdezett feldolgozóipari vállalatok már közel fele (46%) tapasztal kereslethiányt, mind belföldi, mind külföldi relációban. A kereslethiány említése az elmúlt 5 év során csupán egyetlen negyedévben, a pandémia kitörésekor volt ilyen magas szinten. Ennek természetesen vannak globális és lokális okai is. Egyrészt a járműipar kereslete jelentősen csökkent az idei évben, ami Magyarország fő exportcikke. Ezzel párhuzamosan megfigyelhető egy általános hazai lassulás a vállalatok és a háztartások keresletének dinamikájában, ami a gazdasági környezet bizonytalanságával magyarázható.

A vállalatoknál egyre nő a kihasználatlan kapacitás aránya, és ez a munkaerőre is igaz.

A gondok többsége feltehetően abból adódik, hogy a vállalatok mennyiségi kapacitása a jelenleginél jóval több megrendelést is elbírna, így már megjelentek kihasználatlan kapacitások is, igaz, még nem jelentős mértékben. Ez sajnos a munkaerőre is vonatkozik, ennek eredménye, hogy csupán 15% panaszkodott munkaerőhiányra, miközben a pandémia előtt ugyanez 60% körül volt, de még 2 éve is 30%-os aránnyal bírt az akadályozó tényezők között.

Figyelemreméltó, hogy finanszírozási nehézségek említése jóval elmarad a többi akadályozó tényezőétől, továbbra is 10 % alatt maradt. a rossz üzletmentet tehát nem elsősorban pénzügyi tényezők okozzák.

A magyar gazdaság helyzete és kilátásai a felmérést követő 6 hónapban

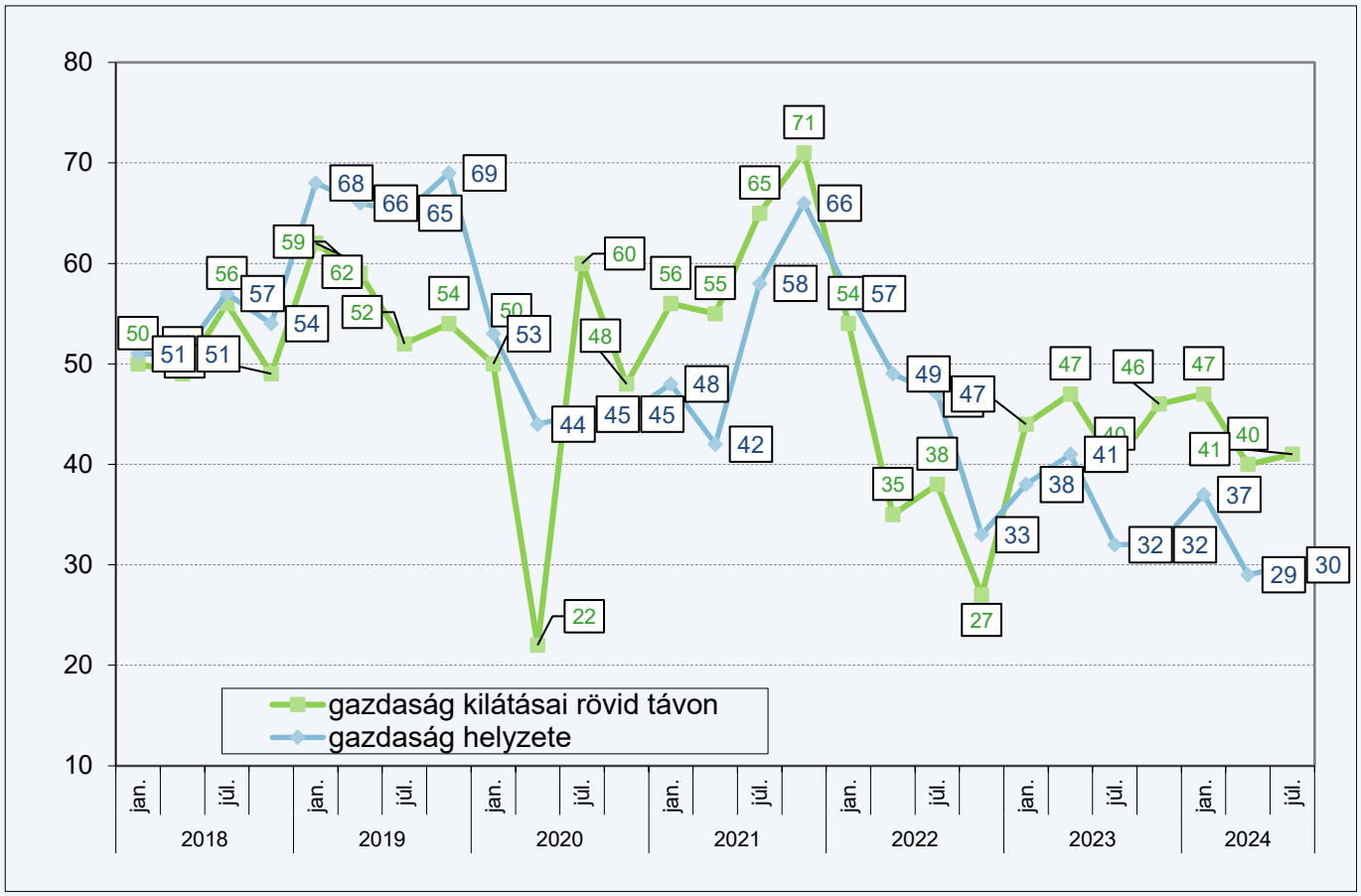

A MAGYAR GAZDASÁG KILÁTÁSAINAK MEGÍTÉLÉSE

Holtversenyben a második leghosszabb ideje tartó pesszimizmus uralkodik.

Továbbra is mélyponton van a magyar gazdaság jelenlegi helyzetének és kilátásainak feldolgozóipari megítélése. Ebben a negyedévben is igaz, hogy a megkérdezettek saját cégük helyzetét jobbnak ítélik meg, mint a magyar gazdaság állapotát, vagyis elsősorban külső okokat sejtenek a termeléscsökkenés mögött. Immáron 10 negyedéve tartósan negatív a hazai gazdasági környezet kilátásának percepciója, ilyen hosszú negatív sorozatra eddig csupán kétszer volt példa a konjunktúrateszt történetében. 2011 első és 2013 második negyedéve között (szintén 10 negyedév), valamint 1992 első negyedéve és 1995 második negyedéve között (14 negyedév). Nem valószínű, hogy nyár végére javulna a hangulat, így szinte biztosnak látszik, hogy a 2022 második negyedéve óta tartó pesszimista sorozat minden idők második leghosszabb időszaka lesz.

Nem tudni, hogy a nagyvállalatok ellenállóképessége meddig bírja.

Leginkább a mikró– és kisvállalatok érzik rossznak a gazdaság jelenlegi állapotát, míg a nagyvállalatok szignifikánsan jobbnak érzik a helyzetet. A kilátásokban ugyanakkor nincs érdemi különbség a vállalati méret szerinti bontásban. Minél nagyobb a cég, annál inkább reziliens tud lenni a most fennálló helyzettel szemben, ugyanakkor a hazai gazdaság szempontjából kevésbé jó ómen, hogy már a nagyvállalatok is pesszimistán látják a jövőt, mivel joggal merül fel a kérdés ilyenkor, hogy a meddig tudnak ellenállni a cégek a gazdasági viszontagságoknak?

AKTUALITÁSOK

Konjunktúratesztünket minden negyedévben kiegészítjük aktuális gazdasági kérdésekkel. A kérdések addig maradnak a tesztben, ameddig számottevő magyarázóerővel bírnak a magyar feldolgozóipari termelés alakulását illetően. A témák tehát esetiek, hosszú idősor belőlük nem készíthető.

HOGYAN HAT AZ ÜZEMANYAGOK ÁRÁNAK EMELKEDÉSE A CÉG GAZDÁLKODÁSÁRA?

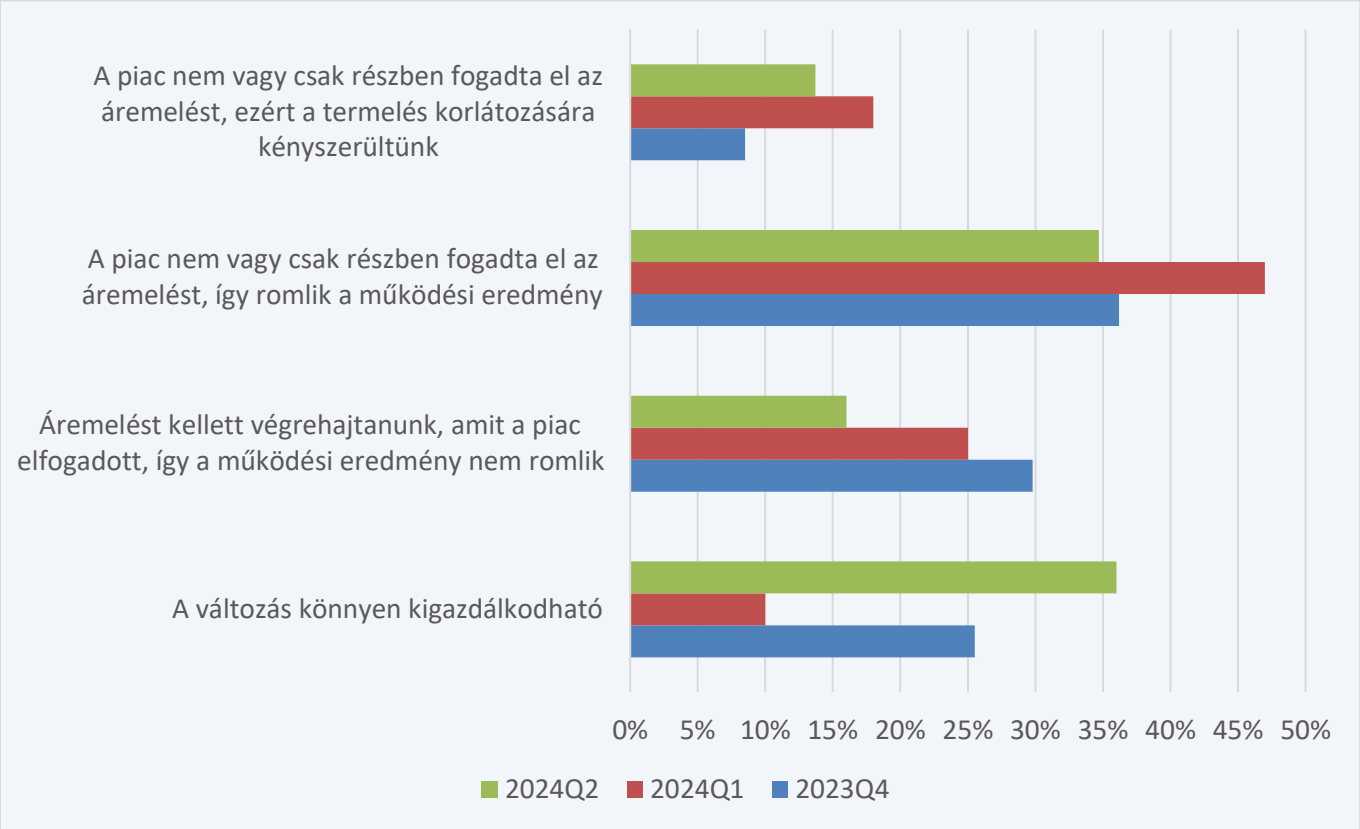

HOGYAN HAT A JELENLEGI ÜZLETI KÖRNYEZET A BERUHÁZÁSAIRA?

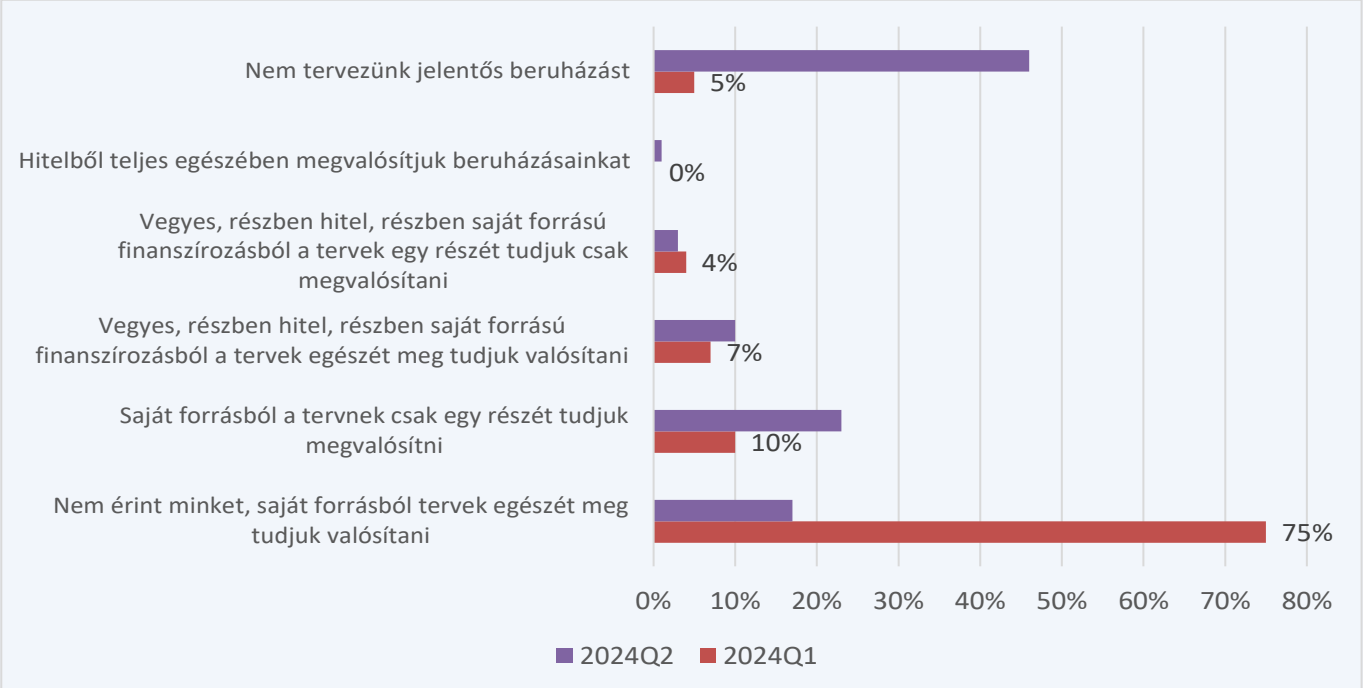

ALKALMAZNAK-E KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÓKAT?

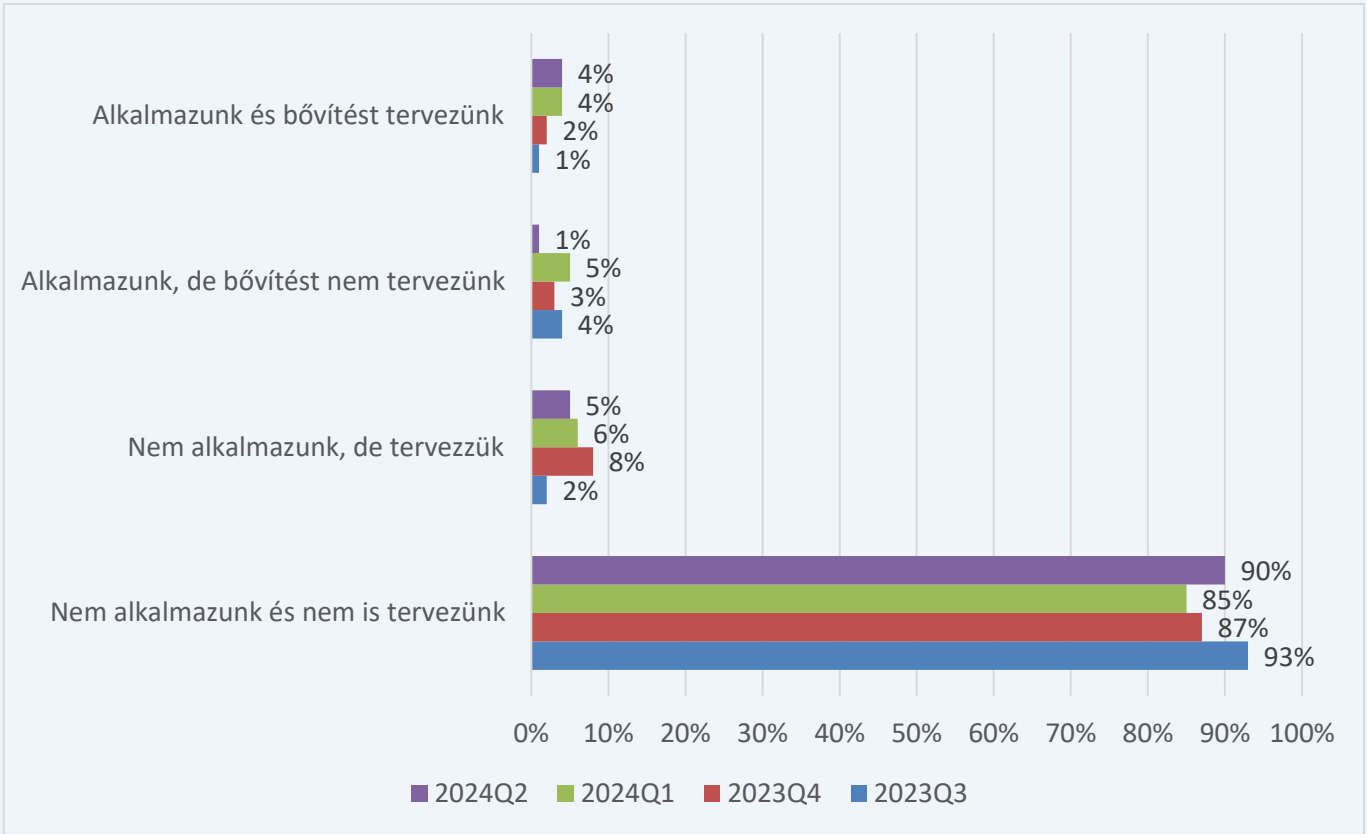

KOPINT-TÁRKI

Konjunktúrakutató Intézet

Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.

1024 Budapest, Margit krt. 47-49.

Tel.: 06-1-3093695
Fax: 06-1-3092647

E-mail: info@kopint-tarki.hu
web: www.kopint-tarki.hu